KANSANTAJUINEN OPAS METSÄNOMISTAJALLE

Metsänhoito ja omistaminen

opas aloittelijalle

OSA I

Perusteet ja käytäntö: tavoitteet, sanasto, tilan hallinta, hoitotoimet, hoitotyöt ja puukauppa

TAVOITTEET · SANASTO · TILAN HALLINTA · HOITOTOIMET · HOITOTYÖT · PUUKAUPPA

Metsäagentti

Marraskuu 2026

SISÄLLYS

Sisällys

Aluksi ... **3**

1 Mikä on metsänhoidon tavoite? ... **5**

2 Metsän elinkaari ... **6**

Kaksi tapaa kasvattaa metsää ... 6

3 Sanasto: näillä sanoilla pärjäät ... **7**

Metsän rakenne ja mittaaminen ... 7

Puutavaralajit ja puukauppa ... 7

Hakkuut ja hoito ... 8

Hallinto ja talous ... 8

4 Metsätilan hallinta ja hoito ... **9**

Mitä kaikkea tilan hallintaan kuuluu ... 9

Metsänomistajan vuosikello ... 10

Mitä voit tehdä itse ... 10

5 Tärkeimmät metsänhoitotoimet ... **12**

6 Käytännössä: näin tilaat hoitotyön ja teet puukaupan ... **14**

Esimerkki 1: tilaat taimikonhoidon ... 14

Esimerkki 2: myyt puuta pystykaupalla ... 15

7 Metsäretkellä: katso, kuuntele ja nauti ... **17**

Mihin ammattilainen katsoo kävellessään ... 17

Pieni metsäretken varustelista ... 18

Mistä metsässä voi nauttia ... 18

Metsä tekee hyvää, ja tiede on samaa mieltä ... 18

Lähteet ... **20**

Aluksi

Onneksi olkoon, omistat metsää! Tai ehkä harkitset ostamista, perit juuri palstan tai mietit, mitä mummolan takana kasvava kuusikko oikein puuhaa. Hyvä uutinen on, että metsä on kärsivällisin työkaveri, jonka voit saada: se kasvaa yötä päivää, ei pidä lomia eikä valita palkasta. Huono uutinen on, ettei se myöskään kerro, milloin se tarvitsee apuasi.

Tämä opas on tehty sinulle, joka et ole koskaan seissyt leimikon laidalla tai ihmetellyt, miksi joku puhuu kuvioista eikä metsästä. Kun olet lukenut sen, tiedät, mitä metsältäsi haluat, ymmärrät metsäammattilaisen puhetta ja osaat tilata taimikonhoidon tai tehdä puukaupan niin, ettei sinua viedä kuin pässiä narussa.

Osa I käy läpi perusteet ja käytännön:

- mihin metsänhoidolla pyritään ja miten metsän elämä etenee taimesta tukkipuuksi
- sanasto, jolla pärjäät jokaisessa metsäkeskustelussa
- mitä kaikkea tilan hallintaan kuuluu ja mitä voit tehdä itse
- tärkeimmät hoitotoimet ja niiden ajoitus
- askel askeleelta, miten hoitotyö tilataan ja puukauppa tehdään
- ja lopuksi: mitä katsoa metsäretkellä ja miten metsästä voi nauttia

Rahasta, verotuksesta ja siitä, miksi komea vanha kuusikko voi olla huonompi sijoitus kuin miltä näyttää, kerrotaan osassa II.

> ***Yksi neuvo heti alkuun:*** *metsässä ajoitus on kaikki kaikessa. Myöhästynyt taimikonhoito on kuin väliin jäänyt hammastarkastus: lasku tulee myöhemmin ja isompana.*

Luvut ja hinnat ovat marraskuun 2026 tilanteen mukaisia. Tuet, verosäännöt ja puun hinnat muuttuvat, joten tarkista ne ennen isoja päätöksiä.

METSÄTILARAPORTIT JA HOITOSUUNNITELMAT

**Mitä metsässäsi on –
ja mitä sille kannattaa tehdä?**

Kerro kiinteistötunnus, niin valmis PDF tulee sähköpostiisi minuuteissa. Ei tunnuksia, ei odottelua.

Metsätilaraportti

Tilan puusto, arvo ja tuotto. Hyvä apu myös silloin, kun harkitset tilan ostamista.

Metsänhoitosuunnitelma

2027–2036. Kuvio kuviolta, mitä metsässäsi kannattaa tehdä ja milloin.

Ja hyvä uutinen: tämän oppaan luettuasi ymmärrät raportista toivottavasti jokaisen sanan – kuviot, kantohinnat ja pohjapinta-alat mukaan lukien.

Tilaa: metsaagentti.fi →

Bonuksena oppaan Osa II jokaisen tilauksen mukana.

LUKU 1

Mikä on metsänhoidon tavoite?

Metsänhoidolla ei ole yhtä oikeaa tavoitetta. Jokainen omistaja painottaa omia asioitaan: yksi näkee metsän ensisijaisesti sijoituksena ja korostaa tuottoa, toiselle tärkeintä ovat luontoarvot ja monimuotoisuus. Useimpien painotus on jossain näiden välissä, ja kaikki nämä tavoitteet ovat yhtä oikeutettuja.

Tavoitteet voi jakaa karkeasti kolmeen ryhmään:

- **Talous:** tasainen tai kertaluonteinen puunmyyntitulo ja metsän arvon kasvu.
- **Metsän terveys ja kasvukunto:** oikea tiheys, oikeat puulajit, ei tuhoja. Tämä on talouden perusta.
- **Luonto ja oma käyttö:** monimuotoisuus, maisema, marjastus, metsästys ja virkistys. Nämä maksavat jotain, mutta tuovat omistajalle muuta arvoa.

Tavoitteet ovat harvemmin ristiriidassa kuin julkisessa keskustelussa usein annetaan ymmärtää, sillä asiat esitetään siellä helposti liian mustavalkoisina. Hyvin hoidettu ja hyvin kasvava metsä tuottaa omistajalleen, mutta se myös pysyy elinvoimaisena ja kestää paremmin myrskyjä, tuholaisia ja kuivuutta.

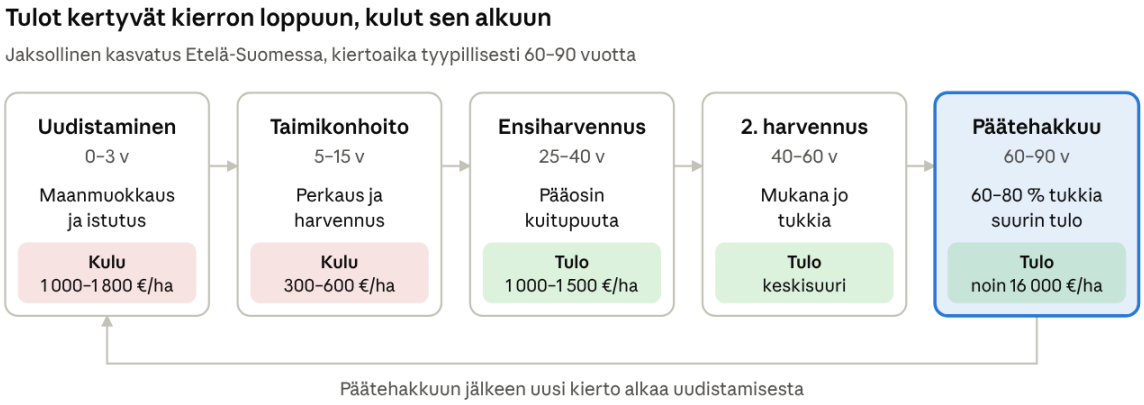
Kasvu on myös ilmastoteko. Kasvaessaan puu sitoo fotosynteesissä ilmakehän hiilidioksidia, ja hiili varastoituu puuhun. Mitä paremmin metsä kasvaa, sitä enemmän hiiltä sitoutuu: kuutio runkopuuta vastaa suuruusluokaltaan noin tonnia sidottua hiilidioksidia. Monimuotoisuutta taas lisäävät säästöpuut, lahopuu, sekapuusto ja suojakaistat vesien varsilla, ja ne vievät tuotosta yleensä vain vähän.

Useimmiten kysymys ei siis ole talous tai luonto, vaan se, miten tavoitteet sovitetaan yhteen omassa metsässä. Ensimmäinen päätös on omistajan oma: mitä haluan metsältäni? Hyvä metsäsuunnitelma kirjoitetaan omistajan tavoitteen mukaan, ei toisin päin.

LUKU 2

Metsän elinkaari

Talousmetsän kierto kestää Etelä-Suomessa 60–90 vuotta. Kulut tulevat ensimmäisenä 15 vuotena, ja suurin tulo saadaan vasta kierron lopussa. Siksi omistaja harvoin näkee saman metsän koko kierron, vaan ostaa ja myy metsää jossakin sen vaiheessa.

Kuva 1. Metsän kasvatuskierto viidessä vaiheessa: kulut kierron alussa, tulot lopussa.

Summa on esimerkki hehtaarin kuusikosta, jossa on 250 m³ puuta heinäkuun 2026 hinnoin. Harvennuksissa poistetaan heikoimmat puut, jolloin parhaat ehtivät kasvaa arvokkaaksi tukiksi ennen päätehakkuuta.

Kaksi tapaa kasvattaa metsää

Edellä kuvattu kierto on jaksollista kasvatusta, joka on Suomessa yleisin tapa. Sen rinnalla käytetään jatkuvaa kasvatusta:

- **Jaksollinen kasvatus** (yleisin): metsä kasvatetaan tasaikäisenä, harvennetaan 1–3 kertaa ja lopuksi tehdään päätehakkuu ja uusi metsä.
- **Jatkuva kasvatus:** metsä pidetään peitteisenä ja siitä otetaan isoimpia puita poiminta- tai pienaukkohakkuilla. Avohakkuuta ja istutusta ei tarvita, mutta tulot ja kasvu riippuvat paljon kasvupaikasta.

LUKU 3

Sanasto: näillä sanoilla pärjäät

Nämä 30 sanaa kattavat valtaosan metsäkeskusteluista ja puukauppatarjouksista.

Metsän rakenne ja mittaaminen

Termi	Mitä se tarkoittaa
Kuvio	Metsän osa, joka on puustoltaan ja kasvupaikaltaan yhtenäinen. Metsäsuunnitelma ja hakkuut tehdään kuvioittain.
Kasvupaikka (lehto, lehtomainen, tuore, kuivahko, kuiva kangas)	Maan viljavuus. Määrää, mikä puulaji menestyy ja kuinka nopeasti puu kasvaa. Rehevillä mailla kuusi, karummilla mänty.
Kehitysluokka	Metsän ikävaihe: taimikko, nuori kasvatusmetsä, varttunut kasvatusmetsä, uudistuskypsä metsä.
Puusto, m³/ha	Puun runkotilavuus hehtaarilla. Suomen yksityismetsissä keskimäärin noin 120–150 m³/ha, hakkuukypsässä kuusikossa 250–350 m³/ha.
Kasvu, m³/ha/v	Kuinka paljon puuta tulee vuodessa lisää. Etelä-Suomen hyvässä metsässä 6–10 m³/ha/v.
Pohjapinta-ala, m²/ha	Puiden runkojen poikkileikkausala rinnankorkeudelta. Metsäammattilaisen tiheysmittari: kertoo, onko harvennus ajankohtainen.
Rinnankorkeusläpimitta	Rungon paksuus 1,3 metrin korkeudelta. Määrää, onko puu kuitu- vai tukkikokoa.
Valtapituus	Valtapuiden keskipituus. Käytetään hoitotarpeen arviointiin.

Puutavaralajit ja puukauppa

Termi	Mitä se tarkoittaa
Tukkipuu	Järeä runko-osa sahalle. Kallein puutavaralaji.
Kuitupuu	Ohuempi puu sellu- ja kartonkitehtaalle.
Pikkutukki (kuitutukki)	Tukin ja kuidun välimuoto. Hinta niiden välillä.
Energiapuu	Latvukset, oksat, pienpuu ja kannot polttoon.
Kantohinta	Hinta, jonka ostaja maksaa pystyssä olevasta puusta, €/m³. Ostaja hoitaa hakkuun ja kuljetuksen.
Pystykauppa	Yleisin kauppatapa: myyt puut pystyyn, ostaja korjaa ne.
Hankintakauppa	Omistaja kaataa ja kuljettaa puut tienvarteen itse tai teettää. Saat korkeamman hinnan, mutta maksat korjuun.
Leimikko	Hakkuuseen valittu alue ja sen puut. ”Leimikon tekeminen” = myytävän alueen suunnittelu.
Mittaus	Puumäärä mitataan yleensä hakkuukoneen mittalaitteella. Ostaja maksaa todellisesta määrästä.

Termi	Mitä se tarkoittaa
Kantorahatulo	Metsänomistajan puunmyynnistä saama tulo ennen veroja.

Hakkuut ja hoito

Termi	Mitä se tarkoittaa
Ensiharvennus	Ensimmäinen kaupallinen hakkuu, noin 25–40 vuoden iässä. Tulo pieni, mutta ratkaiseva metsän tulevalle kasvulle.
Harvennushakkuu	Osa puista poistetaan, jotta parhaat puut kasvavat nopeammin.
Päätehakkuu (uudistushakkuu)	Kasvatuskierron lopetus: avohakkuu tai siemenpuu- tai suojuspuuhakkuu. Suurin yksittäinen tulo.
Avohakkuu	Kaikki puut kaadetaan säästöpuita lukuun ottamatta, ja sen jälkeen tehdään uusi metsä.
Poimintahakkuu	Jatkuvan kasvatuksen hakkuu, jossa poistetaan isoimpia puita.
Maanmuokkaus	Maan pinnan rikkominen ennen istutusta (laikutus, mätästys). Parantaa taimien alkukehitystä.
Taimikonhoito	Taimikon perkaus ja harvennus oikeaan tiheyteen. Halvin ja tuottavin hoitotoimi.
Nuoren metsän hoito	Ei-kaupallinen harvennus ennen ensiharvennusta.
Säästöpuu	Hakkuussa pystyyn jätettävä puu luonnon monimuotoisuuden vuoksi. Kuuluu PEFC- ja FSC-sertifiointiin.
Kiertoaika	Aika istutuksesta päätehakkuuseen. Etelä-Suomessa tyypillisesti 60–90 vuotta.

Hallinto ja talous

Termi	Mitä se tarkoittaa
Metsäsuunnitelma (metsänhoitosuunnitelma)	Tilan kuviotiedot ja 10 vuoden toimenpide-ehdotukset. Perustyökalu kaikkeen päätöksentekoon.
Metsään.fi	Metsäkeskuksen maksuton palvelu: tilan metsävaratiedot, kartat ja hakkuuehdotukset.
Metsänkäyttöilmoitus	Ilmoitus Metsäkeskukselle ennen hakkuuta. Yleensä puun ostaja tekee sen.
Metka-tuki	Valtion tuki taimikon ja nuoren metsän hoitoon, lannoitukseen ja teihin.
Metsävähennys	Verovähennys, jonka saa ostetusta metsästä. Katso osa II.
MHY (metsänhoitoyhdistys)	Metsänomistajien palveluorganisaatio. Jäsenyys on vapaaehtoinen.

LUKU 4

Metsätilan hallinta ja hoito

Metsätilan omistaminen on muutakin kuin hakkuita ja istutuksia. Siihen kuuluu tilan tietojen ajan tasalla pitämistä, paperitöitä, yhteisiä asioita naapureiden kanssa ja säännöllistä seurantaa. Useimmat näistä vievät vain muutaman tunnin vuodessa, mutta laiminlyötyinä ne voivat tulla kalliiksi.

Mitä kaikkea tilan hallintaan kuuluu

Osa-alue	Mitä se tarkoittaa käytännössä
Tiedot ja suunnitelma	Pidä metsäsuunnitelma ajan tasalla (yleensä 10 vuoden jaksoissa) ja seuraa tilan tietoja Metsään.fi-palvelussa. Suunnitelmasta näet, mitä kuvioilla pitäisi tehdä ja milloin.
Omistus ja päätöksenteko	Varmista, että lainhuuto on kunnossa. Jos tilaa omistaa useampi (esimerkiksi perikunta tai yhtymä), sopikaa, kuka päättää ja kuka hoitaa asioita. Valtakirjalla voit antaa toiselle oikeuden asioida puolestasi.
Rajat ja kiinteistöasiat	Tunne tilan rajat ja rajapyykit. Kiinteistöön voi liittyä tieoikeuksia, rasitteita tai vuokrasopimuksia, kuten metsästysvuokra, voimalinja tai maa-ainesten otto.
Yhteiset hankkeet	Yksityistiekunnat, ojitusyhteisöt ja metsästysseurat ovat naapureiden yhteisiä asioita. Tiekunnan maksut ja kokoukset kuuluvat omistajalle.
Talous ja paperit	Säilytä kuitit, sopimukset ja mittaustodistukset. Anna metsätalouden veroilmoitus joka vuosi, kun on ollut tuloja tai menoja. Oma pankkitili metsälle helpottaa kirjanpitoa.
Vakuutus ja riskit	Metsävakuutus kattaa esimerkiksi myrsky-, palo- ja hyönteistuhoja. Arvokkaalle tilalle se on yleensä edullinen turva.
Seuranta ja tuhot	Kierrä tila säännöllisesti ja katso tuulenkaadot, kirjanpainajan jäljet, hirvituhot, tukkeutuneet ojat ja tiestön kunto. Varhain huomattu tuho on halvin korjata.
Hoitotyöt ja puukauppa	Aikatauluta työt suunnitelman mukaan, pyydä tarjoukset ja valvo työn laatu. Näistä kerrotaan tarkemmin seuraavissa luvuissa.
Luonto ja sertifiointi	Huolehdi säästöpuista, vesistöjen suojakaistoista ja arvokkaista elinympäristöistä. Ne on merkitty metsäsuunnitelmaan ja Metsään.fi-palveluun.

Kaikkea ei tarvitse tehdä itse. Moni omistaja, erityisesti kaukana asuva, tekee palvelusopimuksen metsänhoitoyhdistyksen tai metsäpalveluyrityksen kanssa. Sopimuksella palveluntarjoaja seuraa tilaa, ehdottaa töitä ja hoitaa ne omistajan hyväksynnällä. Päätösvalta ja vastuu säilyvät silti omistajalla.

Metsänomistajan vuosikello

Vuodenaika	Tyypilliset asiat
Talvi (joulu–maaliskuu)	Hakkuut pehmeillä mailla ja turvemailla. Metsätalouden veroilmoitus helmikuussa. Hyvä aika suunnitella kesän töitä ja pyytää tarjouksia.
Kevät (huhti–kesäkuu)	Tarkista talven myrskytuhot ja kirjanpainajan jäljet. Istutukset toukokuusta kesäkuuhun. Kesällä varastoidun havupuun kuljetusmääräajat alkavat.
Kesä (kesä–elokuu)	Taimikon varhaishoito ja taimikonhoito. Maanmuokkaus loppukesällä. Hyvä aika kiertää tila ja katsoa sen kunto.
Syksy (syys–marraskuu)	Taimikonhoito jatkuu. Puukauppa talvikorjuuta varten. Katso metsäsuunnitelma ja päätä seuraavan vuoden työt.

Mitä voit tehdä itse

Moni metsänomistaja tekee osan töistä itse. Se säästää rahaa, ja monelle metsätyö on myös mieluisaa liikuntaa ja vastapainoa muulle työlle. Oman työn arvo ei kuitenkaan ole verotuksessa vähennyskelpoinen kulu, vain työstä aiheutuneet todelliset menot, kuten polttoaine ja varusteet, ovat.

Hyvin omatoimisesti tehtävät työt:

- **Tilan kiertäminen ja seuranta.** Käy tilalla kerran tai kaksi vuodessa. Katso rajat, tuhot, tiet ja ojat. Ota valokuvia, niin muutokset on helppo huomata seuraavalla kerralla.
- **Taimikon varhaishoito ja taimikonhoito.** Raivaussahalla tehtävä työ on yleisin omatoiminen hoitotyö. Opettele ensin oikea tiheys ja puulajivalinta, esimerkiksi metsänhoitoyhdistyksen kurssilla.
- **Istutus.** Taimet tilataan taimitarhalta, ja istutus tehdään istutusputkella keväällä. Hehtaarin istuttaminen vie kokeneelta noin päivän.
- **Kotitarvepuu.** Polttopuita ja muuta omaan käyttöön tulevaa puuta saa tehdä omasta metsästä ilman metsänkäyttöilmoitusta.
- **Metsätien ja rajojen kunnossapito.** Vesakon raivaus tien varsilta, rumpujen putsaus ja rajalinjojen ja -pyykkien siistiminen.
- **Paperityöt.** Veroilmoitus, kuittien järjestely, tarjouspyynnöt ja Metsään.fi-palvelun seuraaminen ovat töitä, jotka omistaja tekee joka tapauksessa.

Kannattaa yleensä teettää ammattilaisella:

- Hakkuut ja järeiden puiden kaato moottorisahalla. Ne ovat vaarallisia ilman koulutusta ja kokemusta.
- Maanmuokkaus, ojitus ja tienrakennus, jotka vaativat koneita.
- Leimikon suunnittelu ja puukaupan kilpailutus, jos et ole tehnyt niitä aiemmin.

Turvallisuus on tärkeintä. Raivaus- ja moottorisahatyöhön tarvitaan aina kypärä, kuulosuojaimet, visiiri, turvakengät ja viiltosuojahousut. Kerro jollekulle, missä liikut, kun lähdet metsään yksin.

LUKU 5

Tärkeimmät metsänhoitotoimet

Tärkeintä on ajoitus. Lyhyesti: uudista nopeasti, hoida taimikko ajallaan ja harvenna ennen kuin metsä tukahtuu. Laiminlyöty taimikonhoito on metsätalouden kallein virhe, koska menetetty kasvu näkyy vasta 30–50 vuoden päästä pienempinä tukkituloina.

Kustannukset ovat suuntaa-antavia Etelä-Suomen tasoja, jotka vaihtelevat urakoitsijan ja kohteen mukaan.

Toimi	Milloin	Mitä tehdään ja miksi	Raha
Maanmuokkaus ja istutus	1–3 vuotta päätehakkuun jälkeen	Maa muokataan ja istutetaan 1 800–2 000 kuusen- tai männyntainta/ha, tai kylvetään. Lain mukaan uusi metsä on saatava aikaan.	Kulu, noin 1 000–1 800 €/ha
Taimikon varhaishoito	1–5 v istutuksesta	Heinikko ja vesakko poistetaan taimien ympäriltä.	Kulu, noin 200–400 €/ha
Taimikonhoito	Taimikko 2–4 m pitkä	Harvennetaan noin 1 600–2 000 runkoon/ha ja poistetaan väärät puulajit. Vaikuttaa eniten tulevaan arvoon.	Kulu, noin 300–600 €/ha, osin Metka-tuettu
Nuoren metsän hoito	Ennen ensiharvennusta, jos taimikonhoito on myöhästynyt	Ylitiheä nuori metsä harvennetaan ilman kaupallista tuloa.	Kulu, osin Metka-tuettu
Ensiharvennus	Noin 25–40 v	Ensimmäinen puukauppa, lähinnä kuitupuuta. Jäävän puuston laatu ratkaisee tukkituoton.	Tulo, pieni
Toinen harvennus	Noin 40–60 v	Poistetaan huonolaatuisia ja kasvunsa lopettavia puita. Mukana jo tukkia.	Tulo, keskikokoinen
Päätehakkuu	Noin 60–90 v, kun kasvu hidastuu ja puusto on järeää	Metsä uudistetaan. 60–80 % kertymästä on tukkia.	Tulo, suurin
Lannoitus	Kangasmailla 10–15 v ennen hakkuuta, turvemailla tarpeen mukaan	Typpilannoitus lisää kasvua; tuhka- tai boorilannoitus korjaa turvemaiden ravinnepuutetta.	Kulu, takaisinmaksu 10–15 v
Ojitus ja metsätiet	Tarpeen mukaan	Kunnostusojitus pitää suometsän kasvukuntoisena. Tie mahdollistaa hakkuut ympäri vuoden ja nostaa kantohintaa.	Kulu, usein yhteishankkeena

Kolme nyrkkisääntöä:

1. **Tee taimikonhoito ajallaan.** Se on halvin hoitotoimi ja tuottaa eniten. Myöhästynyt taimikonhoito maksaa enemmän ja tuottaa vähemmän.
2. **Älä myy liian aikaisin tai liian myöhään.** Harvennus liian aikaisin tuottaa vain kuitupuuta. Liian myöhään tehty harvennus taas antaa metsän tukahtua, ja kasvu ja laatu kärsivät.

3. **Pidä metsä terveenä.** Hirvi, kirjanpainaja ja juurikääpä ovat Etelä-Suomen suurimmat riskit. Sekametsä, oikea puulaji oikealla maalla ja kantokäsittely talvikauden ulkopuolisissa hakkuissa vähentävät riskejä.

LUKU 6

Käytännössä: näin tilaat hoitotyön ja teet puukaupan

Metsänomistajan kaksi tavallisinta asiointia ovat hoitotyön tilaaminen ja puun myyminen. Kumpikaan ei vaadi omaa metsäosaamista, kunhan tiedät, mitä pyydät, ja mistä olet itse vastuussa. Alla molemmat viitenä askeleena.

Esimerkki 1: tilaat taimikonhoidon

Tilanne: sinulla on 3 hehtaarin kuusentaimikko, joka on istutettu kahdeksan vuotta sitten. Taimet ovat 2–3 metrin mittaisia, ja joukossa kasvaa tiheää koivu- ja haapavesakkoa.

1. **Selvitä tarve.** Katso Metsään.fi-palvelusta kuvion hoitoehdotus tai käy paikan päällä. Jos vesakko on taimien mittaista tai pidempää ja taimikko on 2–4 metriä, hoidon aika on nyt. Tarkista samalla tilan rajat kartalta.
2. **Pyydä tarjoukset.** Kysy hintaa 2–3 toimijalta: metsänhoitoyhdistykseltä, metsäpalveluyritykseltä tai puunostajan metsäpalvelulta. Kerro kuvio, pinta-ala ja toiveesi, esimerkiksi: ”kuusi pääpuulajiksi, noin 1 800 puuta hehtaarille, koivuja saa jäädä sekaan 10–20 %”. Hinta ilmoitetaan yleensä euroina hehtaarilta, tyypillisesti 300–600 €/ha. Kysy myös, hakeeko tekijä Metka-tuen puolestasi.
3. **Tilaa työ kirjallisesti.** Sähköposti riittää. Kirjaa siihen kuvio ja kartta, työn sisältö ja tavoitetiheys, aikataulu (esimerkiksi ”kesä–syyskuu”), hinta ja se, kuka hakee tuen. Kerro myös kohteet, joihin ei kosketa, kuten lähde, riistatiheikkö tai rajapyykit.
4. **Työ tehdään.** Metsuri tekee työn raivaussahalla, eikä sinun tarvitse olla paikalla. Hyvän työn jäljiltä taimikko on tasainen ja oikean tiheyksinen, parhaat taimet on jätetty ja kannot ovat matalia.
5. **Tarkista ja maksa.** Käy kuviolla tai pyydä valokuvat ja mittaustulos (jäljelle jääneiden puiden määrä hehtaarilla). Kun työ on kunnossa, maksa lasku. Metka-tuki haetaan jälkikäteen toteutusilmoituksella. Kirjaa sekä lasku että tuki metsätalouden veroilmoitukseen.

Esimerkin raha: 3 ha × 450 € = 1 350 € + alv. Metka-tukea tulee 3 ha × 200 € = 600 € (vuodesta 2027 180 €/ha). Jos et ole alv-rekisterissä, alv on sinulle kulu, mutta koko summa on vähennyskelpoinen metsätalouden verotuksessa.

Tehdessäsi hoitotyötä	Sinä (omistaja)	Palveluntarjoaja
Mitä tehdään ja millaiseen tulokseen pyritään	Päättää	Neuvoo
Tilan rajat ja säästettävät kohteet	Kertoo	Huomioi työssä
Työn tekeminen, laatu ja työturvallisuus	–	Vastaa
Metka-tuen haku	Voi hakea itse	Hakee usein valtakirjalla

Tehdessäsi hoitotyötä	Sinä (omistaja)	Palveluntarjoaja
Hoitovelvoite tuen jälkeen (5 vuotta)	Vastaa	–
Lasku ja verotus	Maksaa ja ilmoittaa	Laskuttaa

Esimerkki 2: myyt puuta pystykaupalla

Tilanne: sinulla on 2 hehtaarin hakkuukypsä kuusikko, jossa on puuta arviolta 500 m³. Haluat myydä sen päätehakkuuseen. Pystykaupassa myyt puut pystyyn, ja ostaja hoitaa kaiken korjuusta kuljetukseen.

1. **Päätä, mitä myyt ja milloin.** Valitse kuviot metsäsuunnitelmasta tai Metsään.fi-palvelusta ja päätä hakkuutapa: harvennus vai päätehakkuu. Mieti myös korjuuaika. Talvikorjuu säästää maaperää ja sopii pehmeille maille, kesäkorjuu kantavalle kankaalle. Jos et ole varma, pyydä metsäammattilaista arvioimaan leimikko ennen myyntiä.
2. **Pyydä tarjoukset.** Lähetä sama tarjouspyyntö 3–5 ostajalle: isoille metsäyhtiöille, paikallisille sahoille tai sähköisen puukauppapaikan kautta. Metsänhoitoyhdistys voi myös kilpailuttaa puolestasi. Tarjouspyyntöön riittävät kartta, hakkuutapa, arvio puumäärästä, toivottu korjuuaika ja päivä, johon mennessä tarjoukset jätetään. Ostajat käyvät usein katsomassa leimikon itse.
3. **Vertaa ja valitse.** Älä vertaa pelkkiä kuutiohintoja, vaan laske jokaisesta tarjouksesta kokonaissumma samalla puumääräarviolla. Katso myös korjuuaika (kuinka kauan ostajalla on aikaa hakata, yleensä 1–2 vuotta), maksuaikataulu sekä tukin vaatimukset, sillä ne vaikuttavat siihen, kuinka paljon puusta lasketaan tukiksi. Hinnasta voi neuvotella.
4. **Allekirjoita kauppakirja.** Ostaja laatii kirjallisen puukauppasopimuksen. Tarkista ennen allekirjoitusta kartta ja rajat, hinnat puutavaralajeittain, mittaustapa, korjuuaika, säästöpuut ja varastopaikka tien varressa. Ostaja tekee metsänkäyttöilmoituksen Metsäkeskukselle.
5. **Hakkuu, mittaus ja raha.** Ostaja hakkaa ja kuljettaa puut, ja hakkuukone mittaa ne. Saat mittaustodistuksen ja tilityksen, josta on pidätetty 19 % ennakkoveroa. Tarkista hakkuun jälki: raja, säästöpuut ja maaston vauriot. Reklamoi heti, jos jotain on vialla. Päätehakkuun jälkeen sinun on huolehdittava uudesta metsästä, eli tilattava maanmuokkaus ja istutus samalla tavalla kuin esimerkissä 1.

Esimerkin raha: 500 m³, josta 70 % tukkia. Tukista tulee 350 m³ × 83 € = 29 050 € ja kuidusta 150 m³ × 25 € = 3 750 €, yhteensä noin 32 800 €. Ennakonpidätyksen jälkeen tilillesi tulee noin 26 600 €. Koska myynti ylittää 20 000 €, sinun on ilmoittauduttava alv-rekisteriin. Silloin ostaja maksaa 25,5 %:n arvonlisäveron kauppasumman päälle, ja sinä tilität sen verottajalle.

Puukaupassa	Sinä (myyjä)	Ostaja
Mitä myydään, milloin ja millä ehdoilla	Päättää	Tekee tarjouksen
Tilan rajat ja erityiskohteet	Kertoo	Huomioi hakkuussa
Kauppakirja	Tarkistaa ja allekirjoittaa	Laatii
Metsänkäyttöilmoitus	Vastuu viime kädessä	Tekee käytännössä

Puukaupassa	Sinä (myyjä)	Ostaja
Hakkuu, kuljetus ja mittaus	–	Vastaa
Hakkuujäljen tarkistus	Tarkistaa ja reklamoi	Korjaa puutteet
Ennakonpidätys	–	Pidättää ja tilittää
Uuden metsän perustaminen	Vastaa	–
Verot ja arvonlisävero	Ilmoittaa ja maksaa	–

LUKU 7

Metsäretkellä: katso, kuuntele ja nauti

Paras tapa oppia tuntemaan oma metsänsä on yksinkertainen: mene sinne. Kansiot, kartat ja taulukot ovat hyödyllisiä, mutta vasta paikan päällä näet, miltä taimikko oikeasti näyttää, missä myrsky kävi ja mistä löytyy paras mustikkamätäs. Jokainen metsäkävely on samalla pieni tarkastuskäynti, ja jokainen tarkastuskäynti voi olla mukava retki.

Mihin ammattilainen katsoo kävellessään

Kokenut metsäammattilainen lukee metsää kuin kirjaa. Hän ei näe pelkkiä puita vaan merkkejä siitä, miten metsä voi ja mitä se tarvitsee seuraavaksi. Samat asiat oppii huomaamaan kuka tahansa.

Katso tätä	Mitä se kertoo	Mitä teet
Latvusten koko	Jos vihreä latvus on enää pieni tupsu rungon yläpäässä, puut ovat liian ahtaalla ja kasvu hidastuu.	Harvennus on ajankohtainen.
Aluskasvillisuus	Mustikka kertoo tuoreesta kankaasta, puolukka ja kanerva kuivahkosta, käenkaali ja sananjalka rehevästä maasta.	Tunnet kasvupaikan ja tiedät, mikä puulaji siihen sopii.
Kuusen kaarna	Ruskea purujauho ja pienet reiät kaarnassa ovat kirjanpainajan merkkejä. Kuolevan kuusen neulaset ruskistuvat.	Ilmoita heti metsäammattilaiselle. Vioittuneet puut on korjattava pian.
Kuusen tyvi	Pihkavuoto tyvessä tai lahoja kantoja edellisistä hakkuista viittaavat juurikääpään.	Seuraavalla kerralla kannattaa harkita lahoa kestävämpää puulajia.
Kaatuneet puut	Myrsky on käynyt. Kaatuneet kuuset houkuttelevat kirjanpainajaa.	Tuulenkaadot korjataan ennen kesää.
Taimikko	Vesakko kasvaa taimien yli tai männyntaimien latvat ovat katkenneet hirven jäljiltä.	Varhaishoidon tai taimikonhoidon tarve. Hirvituhoista kannattaa kertoa metsästysseuralle.
Ojat ja tiet	Seisova vesi, tukkeutuneet rummut tai painuneet tien kohdat.	Ojan tai rummun perkaus, joskus yhteishankkeena naapureiden kanssa.
Lahopuu ja säästöpuut	Ne ovat lintujen, sienten ja hyönteisten koteja.	Anna niiden olla. Ne kuuluvat terveeseen metsään.

Ota kävelyllä kuvia samoista paikoista vuodesta toiseen. Kuvasarjasta näet hyvin, miten taimikko kasvaa ja milloin hoidon aika tulee.

Pieni metsäretken varustelista

- Kartta puhelimessa: Metsään.fi-palvelussa näet kuviot ja rajat, ja maastokartta-sovelluksella pysyt suunnassa.
- Kamera, eli käytännössä puhelin, ja varavirtaa.
- Kumisaappaat tai vedenkestävät kengät sekä sään mukainen vaatetus.
- Syksyllä metsästysaikaan oranssi tai muu huomioväri.
- Eväät ja termospullo. Kahvi maistuu metsässä aina paremmalta.
- Kerro jollekulle, minne menet ja milloin palaat.

Mistä metsässä voi nauttia

Metsä ei ole vain sijoitus. Se on myös marjamaa, sienipaikka, lintujen konserttisali ja hiljaisuuden lähde. Moni metsänomistaja sanoo, että paras tuotto ei näy tiliotteessa vaan siinä, miltä tuntuu istua omalla kannolla aamukahvin kanssa.

- **Marjat:** mustikka kypsyy heinä–elokuussa, puolukka elo–syyskuussa ja karpalo syksyllä soilla. Yhdistä marjaretki tarkastuskäyntiin, niin saat sekä ämpärin täyteen että tiedon metsän kunnosta.
- **Sienet:** kantarellit loppukesällä, suppilovahverot syksyllä. Opettele muutama varma laji kerrallaan.
- **Luonto ja linnut:** keväällä metsä soi. Kuuntele, katsele ja pane merkille, missä lahopuuta ja vanhoja puita on. Ne ovat usein metsän eläväisimpiä paikkoja.
- **Yhteinen tekeminen:** ota lapset tai lapsenlapset mukaan istutustalkoisiin. Puu, jonka he istuttavat, on tukkipuuta silloin, kun he itse ovat isovanhempia.

Metsä tekee hyvää, ja tiede on samaa mieltä

Esivanhempamme eivät istuneet palavereissa. He kulkivat metsässä, etsivät marjoja, sieniä ja riistaa, ja vihreä ympäristö ja veden läheisyys tarkoittivat heille ruokaa ja suojaa. Tutkijoiden mukaan kehomme muistaa tämän yhä, vaikka nykyään saalis haetaan kaupan hyllyltä ja suurin metsästys käydään sähköpostilaatikossa. Kun lähdet poimimaan mustikoita, palaat siis tavallaan alkuperäiseen ammattiisi: keräilijäksi.

Ja se kannattaa. Tiede on mitannut sen, minkä mummo tiesi:

- **Vartti riittää alkuun.** Elpyminen näkyy jo noin 15 minuutin metsässä oleskelun jälkeen.
- **Verenpaine laskee.** Kokeessa 20 minuuttia luontoreitillä kävelleiden yläpaine oli 6 mmHg matalampi kuin kaupunkireitillä kävelleiden.
- **Stressi hellittää.** Stressihormonin määrä, verenpaine ja syke laskevat metsässä, ja mieliala ja keskittymiskyky paranevat.

- **Annos on kohtuullinen.** Mieliala paranee, kun viheralueilla viettää yli viisi tuntia kuussa tai käy luontokohteissa 2–3 kertaa kuussa. Lähes 20 000 englantilaisen tutkimuksessa vähintään kaksi tuntia viikossa luonnossa oli yhteydessä parempaan terveyteen ja hyvinvointiin, ja ajan sai koota monesta lyhyestä käynnistä.
- **Vanha metsä hoitaa mieltä parhaiten.** Luken tutkimuksessa kaikki metsät lievittivät stressiä, mutta tehokkaimpia olivat vanha ja hakkuukypsä metsä. Hauska paradoksi: komea vanha kuusikko voi olla heikko sijoitus lompakolle mutta erinomainen mielelle.

Jos päiväsi kuluvat näytön ääressä ja kalenteri on täynnä, metsä on täydellinen vastalääke. Siellä ei ole ilmoituksia, eikä kukaan odota vastausta tunnin sisällä. Ainoa kiire on ehtiä mustikoihin ennen naapuria.

Muista, että jokamiehenoikeudella myös muut saavat marjastaa ja sienestää metsässäsi. Hyvä metsä riittää kaikille.

> ***Lopuksi:*** *metsä on ainoa sijoitus, jonka sisällä voi kävellä. Käy siellä usein. Mitä paremmin tunnet metsäsi, sitä paremmin osaat hoitaa sitä, ja sitä enemmän siitä nautit.*

Lähteet

- Luke: Puukaupan määrät ja hinnat 7/2026. luke.fi
- Valtioneuvosto: Vuodenvaihteen 2025–2026 muutokset (Metka-tuet); Metka-kokeilut, perustuki 180 €/ha vuodesta 2027.
- Verohallinto: Puun myynti ja arvonlisävero. vero.fi
- Tyrväinen ym.: Luonnon merkitys kaupunkilaisille ja vaikutus psyykkiseen hyvinvointiin (Metla 2007) sekä Luken tutkimukset metsän elvyttävyydestä (2014–2023); Sitra: Vihreää hyvinvointia.
- White ym. (2019): Spending at least 120 minutes a week in nature is associated with good health and wellbeing. Scientific Reports 9:7730.

Hoitotöiden kustannukset ja kiertoajat ovat yleisiä suuntaa-antavia tasoja. Tarkista ne paikallisesta tarjouksesta tai Tapion suosituksista.